išgrįstas raudonos spalvos pusplytėmis ir akmenimis. Iš po grindinio kyšojo 18 cm aukščio ir 15 cm skersmens beržinio stulpo dalis. Šio pastato akmeninių pamatų virtinė pastebėta ir šalimais esančiame plote. Užstatymas datuojamas XVIII a.

Vėlyviausias užstatymas datuojamas XIX a. viduriu - XX a. pradžia. Tai ŠR sklypo dalyje 0,5-1 m gylyje atkasti iki 0,8 m pločio ir 1,7 m įgilinti stambių akmenų pamatai. Matyt, čia ir vėliau buvo sandėlys. PV sklypo dalyje užfiksuoti gyvenamojo namo pamatai ir grindys.

Vytautas Ušinskas

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, K. GIEDRIO GATVĖJE

Sklypas K. Giedrio g. Nr. 8 yra Vilniaus senamiesčio 26 kvartalo PR dalyje, kampe tarp J. Paleckio (buv. Totorių) ir K. Giedrio gatvių. 1976 m. PKI žvalgė šią teritoriją - sklype iškasė 35 perkasas, t.y. 197,6 m^2 plotą. Buvo nustatyta čia esant 2,75-4 m storio kultūrinį sluoksnį su XIV-XIX a. radiniais, aptiktos dviejų gotikinių bei keletos barokinių ir klasicistinių mūrinių pastatų liekanos. 1982 m. spalio-lapkričio mėn. pagal statybos darbų programą sklype buvo atliekami I etapo mechanizuoti žemės kasimo darbai, kurių metu PKI archeologai aptiko dar vieno gotikinio pastato bei keletos vėlesnių liekanas. 1982 m. gruodžio - 1983 m. sausio mėn. buvo nuvalyta viršutinė naujai atrastų mūrų dalis ir paruošta viso sklypo archeologinių-architektūrinių tyrimų programa. 1983 m. balandžio-spalio mėn. PKI ištyrinėjo apie 3.000 m^2 plotą.

Ankstyviausi žmogaus gyvenimo pėdsakai aptikti tiriamojo sklypo PV kampe, smėlyje, 2,3-2,5 m gylyje. Čia rasta titnago

riedulių, iš kurių keliolika - su neabejotinais žmogaus darbo pėdsakais: 28 nuoskalos, 4 skeltės, gremžtukas. Dvi skeltės gerojoje pusėje retušuotos smulkiu statmenu pakraštiniu retušu. Galinis gremžtukas pagamintas iš nuoskalos, retušuotas, ašmenėliai gerokai susidėvėję. Šie dirbiniai rasti apie 80 m^2 plote. Kitose tiriamojo sklypo dalyse ne in situ taip pat rasta titnago riedulių, nuoskalų, skaldytinio nuolauža, retušuota skeltė - peiliukas.

PR tiriamojo sklypo dalyje, 2-2,3 m gylyje konstatuotas iki 35 cm storio XIV a. kultūrinis sluoksnis. Jį charakterizuoja buitinė keramika. Vyrauja puodų šukės lygiu paviršiumi ir negausiu ornamentu iš įvairių horizontalių banguotinių arba duobučių linijų petelių srityje. Dažniausiai pasitaikantis profilis: nestipriai pūsti peteliai, aukštas kaklelis, smarkiai išlenkta išorėn briauna. Molio masėje vyrauja stambiagrūdės priemaišos. Šalia šios gotikinės keramikos rasta keletas šukių, priskirtinų ankstyvesnei keramikai. Pastarosioms būdingas neryškus profiliavimas, gausus banguotinių linijų ornamentas, daug stambiagrūdžių priemaišų (žėručio). Panaši keramika randama XII-XIII a. piliakalnių sluoksniuose. Sluoksnio datavimą patvirtina jame rasta XIV a. lietuviška moneta su ietigaliu ir kryžiumi vienoje pusėje ir stiebų vartais kitoje.

XV a. kultūrinis sluoksnis iki 35-40 cm storio aptiktas PV sklypo dalyje gana dideliame plote palei K. Giedrio gatvę, o taip pat ir keliose to laikotarpio duobėse. XV a. sluoksnį charakterizuoja įvairesnių formų, ryškiau profiliuota keramika. Puodams būdingi stipriau išreikšti peteliai, žemi kakleliai, įvairiai profiliuotos briaunelės, negausus paprastas ornamentas. Randama puodų su profiliu, panašiu į aukščiau aprašytą XIV a. profilį, tik mažiau išlenkta briaunelė.

Virš XV a. sluoksnio iškart eina XVII a. kultūrinis sluoksnis. XVI a. kultūrinį sluoksnį išskirti nepavyko, nors šukių, būdingų šiam laikotarpiui, rasta nemaža. XVII a. kultūrinis sluoksnis dominuoja visoje tiriamojo sklypo teritorijoje. XVI-XVII a. keramika labai įvairi tiek profiliavimo, tiek ornamento, tiek glazūravimo atžvilgiu. Labai įvairūs ir keramikiniai dirbiniai: puodai, ąsočiai, keptuvės, lėkštės, gertuvės, pypkės, taupyklės, žvakidė, kokliai ir pan. Tarp jų nemaža importinės keramikos, daugiausia iš Šlionsko, taip pat yra iš Olandijos ir Reino srities. Rasta ir XVII a. darbo įrankių: kauptukas, žagrės noragas.

Didelę radinių grupę sudaro XIV-XVIII a. kokliai. Jų ir jų fragmentų surinkta apie 8 tūkstančius. Didžioji dauguma koklių rasta XVI/XVII-XIX a. sugriautų pastatų rūsiuose. Ankstyviausi kokliai datuojami XIV-XV a. Tai 20-21 cm aukščio puodiniai kokliai apvaliomis angomis. Rasta jų tik pavieniai fragmentai. Labai daug XVI-XVII a. būdingų "dubeninių" koklių. Yra XV a. pabaigos - XVI a. pradžios plokštinių koklių, tačiau didžioji jų dauguma datuojama XVI a. viduriu - XVIII a. pradžia.

Tarp kitų radinių pažymėtina per 80 monetų (daugiausia XVI-XVII a.), daug kelių centimetrų ilgio sidabrinių smeigtukų apvaliomis, dažniausiai profiliuotomis galvutėmis, perlas su aukso įtvara (auskaras?), daug įvairių metalinių ir kaulinių dirbinių, stiklo šukių, gintaro karoliukai, švino atspaudai ir pan.

Tyrinėjimų metu buvo atkasta kelių įvairių laikotarpių mūrinių pastatų liekanų, tarp kurių įdomiausi ir geriausiai išlikę 4 gotikinių pastatų rūsiai ir pamatai. Archeologijos duomenimis šių pastatų statybos datuoti negalime, nes statybos laikotarpio kultūrinis sluoksnis labai perkastas vėlesnių statybų metu. Galime tik pasakyti, kad tai pirminis mūrinis sklypo užstatymas, da-

duotinas XIV-XVI a. Tai buvę keliaaukščiai ilgi pastatai galais į dab. K. Giedrio gatvę. Mūrui panaudoti akmenys ir plytos, kai kurių rūsių asla grįsta lauko akmenimis.

Vytautas Ušinskas

VILNIAUS MIESTO GYNYBINĖS SIENOS TYRINĖJIMAI

1982 m. PKI tyrinėjo Jacenevičiaus gatvėj namą Nr. 10. Tyrinėjimų metu namo rūsyje ir kiemelyje buvo surasta XIX a. nugriautos Vilniaus miesto gynybinės sienos 1,53-1,8 m aukščio apatinės dalies liekanų. Išlikusios dalies viršuje sienos storis 1,6-1,85 m. Siena sumūryta iš rausvų plytų ir akmenų. Sienos pamatai 4,7-4,8 m gylyje nuo namo kiemelio paviršiaus įleisti į įžemį - šviesų smulkų smėlį. Įdomu tai, kad XIX a. antrojoje pusėje pastatyto namo pamatai įleisti į supiltinį gruntą, o gynybinės sienos vietoje sumūryti tiesiog ant jos. Supiltiniam gruntui nusėdus, pastato pagrindinės sienos "pakibo" ant gynybinės sienos likučių ir, neatlaikiusios krūvio, suskilo. Panašiai suskilusios ir visų kitų Jacenevičiaus gatvės pastatų pagrindinės sienos tarp Aušros vartų ir Lazdynų Pelėdos gatvės. Matyt, kad ir šių pastatų pamatai remiasi į gynybinės sienos liekanas. Taigi galbūt visoje teritorijoje nuo Aušros vartų iki Lazdynų Pelėdos gatvės po žeme iki šiol yra išlikusi apatinė miesto gynybinės sienos dalis ir ją galima būtų lokalizuoti, kaip ir prie namo Nr. 10, apie 6-7 m į Š nuo dab. Jacenevičiaus gatvės.

Tais pačiais metais PKI atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Šv. Dvasios vienuolyno teritorijoje, kurių metu 3 perkasos buvo iškastos ir prie buvusios miesto gynybinės sienos (išlikusios kaip vienuolyno aptvarinė siena). Gynybinė siena